

ת"פ 5555/12 - מדינת ישראל נגד נסים ביטון

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 5555-12 מדינת ישראל נ' ביטון

בפני כבוד השופט אלון אינפלד

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ענבל חיים, פמ"ד

המאשימה

נגד

נסים ביטון

ע"י ב"כ עו"ד יעקב גסר

הנאשם

הכרעת דין משלימה

הנאשם הודה והורשע במעשה הצתה של חנות במסגרת מרמת ביטוח, אותה ביצע עם שותפו לעבירה ("השותף" או "מורדי"). הנאשם טוען כי מתקיימת נסיבה עובדתית מקלה. לפיה, במהלך שריפת החנות ניסה מורדי להרוג את הנאשם.

זוהי הכרעת דין משלימה, לזו שניתנה בתאריך 21.1.15, אשר ניתנה בעקבות הודייתו של הנאשם בכתב האישום ככתבו וכלשונו, אך בסייג האמור. טענת הנאשם היא כי לאחר ששפך דלק בקיוסק פנה לעבר היציאה האחורית, על מנת לצאת, ושותפו אמור היה להמתין ליציאתו ורק אז לשלח אש, על ידי השלכת בקבוק תבערה. אולם, מורדי השליך הבקבוק בטרם הספיק הנאשם לצאת, באופן שסיכן את הנאשם. טענת הנאשם היא כי פעולת שותפו הייתה מכוונת לפגוע בו.

הכרעת דין משלימה זו בוחנת אם התקיימה אותה נסיבה. אין מחלוקת בין הצדדים כי על הנאשם להוכיח טענתו ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי, בהתאם לסעיף 40(ג) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק").

רקע:

1. על יסוד הודאת הנאשם בכתב האישום המקורי, הורשע הנאשם בעבירה של קשירת קשר לפשע, הצתה וניסיון של קבלת דבר במרמה. אין מחלוקת כי בין הנאשם לבין מורדי קיימת היכרות עסקית. בין השנים

2009-2012 הלווה הנאשם למורדי סכומי כסף שונים. השניים קשרו ביניהם קשר להצית את הקיוסק שהינו בבעלות הנאשם. המדובר בחנות שכורה, כאשר העסק עצמו, אשר היה בעבר בבעלותו של מורדי, נמכר לנאשם, אך מורדי המשיך לעבוד עמו שם. מטרת ההצתה הייתה לקבל כספי ביטוח במרמה.

2. לשם ביצוע ההצתה, בתאריך 15.8.12 הצטייד הנאשם מבעוד מועד בארבעה גלונים מלאים בדלק והכין בקבוק תבערה, היינו בקבוק בירה ריקה אשר לתוכו שפך דלק והחדיר סמרטוט בפיה. אין מחלוקת כי, באותו מועד, החלו הנאשם ומורדי לשפוך דלק בקיוסק. לאחר שפיכת הדלק, מורדי יצא מהכניסה הראשית של הקיוסק ועל פי התוכנית אמור היה להמתין עד שהנאשם יצא מהצד האחורי, על מנת להבעיר את החנות. הנאשם סיים לשפוך דלק, בעוד מורדי ממתין בפתח, ופנה לצאת מהיציאה האחורית. בשלב זה הצית מורדי את הקיוסק ואש אחזה במקום. כתוצאה מכך נגרם נזק למבנה ותכולת הקיוסק נשרפה כליל.

3. **מאחר ומרבית העובדות מוסכמות, נותרה מחלוקת מצומצמת בשאלה, האם למורדי, שותפו של הנאשם, למעשה הייתה כוונה לרצוח את הנאשם בעת אירוע הצתת הקיוסק, כפי שמנסה הנאשם להוכיח? או במילים אחרות האם קיימות אינדיקציות המעידות על ניסיון לרצח מצד מורדי תוך כדי הוצאת התכנית המשותפת לפועל, שיש בהן כדי לשכנע, ולו בנטל ההוכחה הנדרש במשפט אזרחי?**

הראיות וההיסק

4. למעשה, אין מחלוקת בין הצדדים אודות העובדות העיקריות, ואין מחלוקת בין הצדדים אודות הראיות המרכזיות מהן יש ללמוד את התשובה לשאלה שבמחלוקת.

5. אין מחלוקת בין הצדדים כי סדר האירועים המדויק בא לידי ביטוי בשחזור ששחזר הנאשם במקום האירוע ביום 20.8.12 (ת/13). שחזור, בו ניתן ללמוד על מבנה המקום, סדר ביצוע הפעולות ומקומו של כל אחד מהשותפים, ככל שידיעתו של הנאשם משגת.

6. מהראיות בכלל, וצפייה בשחזור בפרט, עולה כי מדובר בחנות, אשר לה מרחב קדמי ללקוחות. בשטח זה היו הקופה, שולחן, מדפים עם סחורה ומעט רהיטים נוספים. מחדר קדמי זה יוצא מסדרון צר, לאורך מטרים ספורים, המגיע למעין חדרון אחורי, הפונה ימינה מן המסדרון. בקצה החדר האחורי, יש את דלת היציאה האחורית מהקיוסק. לאורך המסדרון הצר היו מדפים. ליד פתח המסדרון בשטח העיקרי של החנות, עמד המקרר. על מנת לצאת מהחנות בדלת האחורית, היה על הנאשם לעבור במסדרון הצר, לפנות ימינה, לעבור את החדר האחורי, ולצאת מהדלת.

7. בשחזור ת/13, מספר הנאשם את פעולותיו ומחשבותיו בעת האירוע. הנאשם מדגים היכן היו מונחים הג'ריקנים, וכיצד פיזר את הדלק, וזאת בעיקר על רצפת החלל הקדמי ועל רהיטי העץ. הנאשם מספר כי בשלב האחרון בו פיזר הדלק, כבר עמד מורדי מחוץ לחנות, בפתח, כאשר הוא אוחז את בקבוק התבערה. אז, אמר הנאשם למורדי כי הוא יוצא, הסתובב, עבר ליד המקרר והחל ללכת במסדרון הצר, לכיוון היציאה האחורית. לאחר צעדים ראשונים, ובטרם עבר את מחצית המסדרון, חש הנאשם בהתפוצצות מאחוריו. הנאשם הרגיש גל הדף גדול אשר הדף חפצים, הזרים חום גדול, ומילא את הבית בעשן. הנאשם גישש את דרכו החוצה במצב של הלם וראות לקויה. אולם, למרבה המזל, למרות שנעליו היו מלאים בדלק, לא אחזה בו האש.

8. הנאשם מספר עוד, בחקירותיו ובשחזור, כי לאחר דקות אחדות, התקשר אליו מורדי ובקול בוכה שאל אותו אם הוא בסדר, ואם נפגע מהאש.

9. הנאשם מסביר כי בשלבים הראשונים של החקירה בכלל לא העלה על דעתו כי מורדי ניסה לפגוע בו. הנאשם סבר באותה עת כי משהו "התפקשש" ומטעם זה ארע הפיצוץ עוד בטרם הספיק לצאת. זהו גם הלך החשיבה של הנאשם כפי הנראה בשחזור ובמרבית חקירותיו. אולם, במהלך ימי החקירה, החל הנאשם לחשוד שמא מורדי ניסה לפגוע בו ואולי להרוג אותו. כך, **בהודעת הנאשם במשטרה** מיום 18.8.12 (ת/8) ביקש הנאשם מהחוקר להתקשר לאירה, בת הזוג לשעבר של מורדי, על מנת לשאול אותה, האם מורדי ניסה לרצוח אותו ולשם כך בעצם הצית את הקיוסק. בהמשך הודעה זו אמר "אני לא יודע אם מורדי הצית או מישהו אחר הצית כי אני הייתי עם הגב אליו. אל תכניס לי בבקשה מילים לפה אני לא ראיתי." (עמ' 2 ש' 36-39).

10. כאמור, הנאשם לא החזיק בחשד זה כהשערה של ממש באותה עת. שכן, בהודעתו למחרת ובשחזור יומיים לאחר מכן, לא טען זאת כלל. בהמשך החקירה נקט בקווי הגנה אחרים. כך לדוגמא, אין מחלוקת גם כי בעימות בינו לבין מורדי, ניסה בשלב מסוים להטיל על מורדי את עיקר האחריות למעשה, תוך שימוש בטענות עובדתיות שקריות, בבית המשפט הסביר כי שקרים אלו נבעו מכעס על מורדי (עמ' 100). אולם, בעיקר הודעותיו, לקח אחריות על עניין הצתה כמבצע עיקרי, ואף הגן על מורדי במידה מסוימת. **בהודעתו במשטרה** מיום 19.8.12 (ת/2), מסר הנאשם כי היוזמה לשרוף את העסק הייתה פרי רעיונו של מורדי. בהמשך מסר, "אני לא מטיח את האשמה רק בו, גם בי, כי אני המשכתי, זרמתי איתו ברעיון, אולי זה יציל את החובות שלי. הכוונה שלו הייתה שם להציל את החובות, להסדיר את החובות שהעסק חייב, שאני למעשה הבעלים של העסק" (עמ' 3, ש' 43-45). ובהמשך לעניין הדלק "אני פיזרתי יותר מאשר הוא" (עמ' 4 ש' 95). כאשר נשאל במפורש לגבי הפיצוץ המוקדם אמר "כן יש תאורה יש הכל וזה יצא לפני הזמן משהו קרה לא בסדר לא יודע מה", כשנשאל מה ההסבר לכך שהחנות הוצתה עוד בטרם יצא, השיב "אין לי הסבר לזה אני עד עכשיו לא מבין אני הייתי עם הגב לכל מה שקרה" (עמ' 5 ש' 143).

11. **בעדותו בבית המשפט** סיפר הנאשם כי מורדי שכנע אותו שישרפו יחד את העסק, על מנת לקבל את כספי הביטוח, ובכך יצליחו להציל את העסק מקשיים כלכליים. הנאשם תיאר את הסידור ביניהם באופן שתפקידו של הנאשם היה לפזר דלק בחלקו האחורי של הקיוסק, ואילו מורדי יפזר בחלקו הקדמי. הנאשם מסר כי ברגע שהוא מסיים לשפוך את הדלק, מורדי היה צריך להמתין בערך כדקה, דקה וחצי עד שהוא (הנאשם) ייצא, הואיל ויש לו ללכת כמעט 10 מטר עד לדלת האחורית. לדבריו, כאשר סיים "עוד לא, אפשר לומר, עוד לא סיימתי אפילו את הכול, לשפוך את כול הדלק, אתה רואה שאני צריך לצאת וככה סיכמנו ודיברנו, שאני אצא החוצה ואז הוא יצית. אבל, עוד לא, עוד הדלק היה אצלי בידיים והכול והכול, בום, הוצת במכה אחת. עפתי לכיוון הכספת, שזה חמישה מטרים. לא הצלחתי איך לצאת משמה, הייתי צריך ללכת, עוד שמונה מטר ככה, עד לדלת" (עמ' 93 לפרוטוקול ש' 20-24). על כך העיד הנאשם כי זה לא הסידור כפי שסוכם בינו לבין מורדי.

12. לדברי הנאשם בבית המשפט, מורדי רצה להרוג אותו, "לחסל" אותו. הנאשם בעדותו מספר כי "היה לי קשה להשלים עם זה, שנתתי המון כסף. באתי בלב טהור, נקי והוא שרף אותי". כן מסר "איך זה יכול להיות, שאחרי כל מה שעשיתי, כל הכספים שנתתי לכם...כל זה, הוא היה צריך לשרוף אותי? הוא היה צריך להרוג אותי? זה מה שהוא רצה..." (עמ' 96 לפרוטוקול). הנאשם חזר והדגיש כי הסידור ביניהם היה שונה וכי מורדי היה צריך להמתין עד שהנאשם יאמר לו כי סיים ואז לחכות דקה או שתיים עד שייצא החוצה. וכל מה שקרה היה "שאני בלב המקום ואני בפנים". תחילה אמר "עוד לא, עוד לא הספקתי להגיד סיימתי ובום, הכול". אך מיד לאחר מכן נשאל: "הספקת להגיד, סיימת" ועל כך השיב הנאשם ותיקן דבריו "כן". (עמ' 99 לפרוטוקול).

13. כשנשאל האם יתכן שמהו שם "התפקשש" כפי שמסר בחקירותיו, השיב הנאשם כי זה לא היה הסידור מלכתחילה, כי אולי הציג זאת לא נכון וכי "גם אם עשיתי שלוש צעדים, הוא רואה אותי, זה עדיין פרודור. הוא

פה ואני שם ואני, הוא רואה אותי, הוא רואה את הגב שלי, יש לי עוד דרך, ללכת ישר ולפנות ימינה, עוד איזה שמונה מטר" (עמ' 101 לפרוטוקול ש' 26-28). בהמשך חזר ואמר כי מורדי ראה אותו "הוא רואה אותי, בראיית עין, כשהוא מצית, הוא רואה אותי. עוד לא יצאתי, עוד לא פניתי ימינה..." (עמ' 102 לפרוטוקול, ש' 14-16). "...עדיין הכול תאורה, הכול עובד, לא חי, עוד לא נשרף העסק. תביני, הוא ראה..." (עמ' 103 לפרוטוקול ש' 1). הנאשם שלל את דברי התובעת כי זה היה ממש במעבר לכיוון היציאה.

14. בהמשך עדותו מסר הנאשם כי כיום, ולאחר שהוא משחזר את הדברים, שלב אחר שלב, הוא מגיע למסקנה כי מורדי רצה להרוג אותו. "לא יכול להיות, דבר כזה לא עושים. עוד לא יצאתי, הוא, עוד לא יצאתי, את לא מבינה?" (עמ' 104 לפרוטוקול ש' 3-6). לשאלת בית המשפט אישר הנאשם כי הוא יודע בוודאות שמורדי התכוון להרוג אותו בגלל הנסיבות בהן ארעה ההצתה (עמ' 105 לפרוטוקול). כשנשאל, האם יש עוד משהו שעל בסיסו הוא חושב את הדברים, השיב, "כן. על פי הרבה דברים. האמת, נפלתי, עוד, עוד הפעם אני חוזר ואומר, כוח השכנוע שלו והפנים שלו, תמיד היה נשבע...הבנתי כמה נפלתי שולל, לכל הדברים האלה..." עמ' 106 לפרוטוקול ש' 10-13). הנאשם סיפר גם כי מורדי מושקע בשוק האפור וכי היה מקבל את הכסף בכל מקרה (עמ' 107 לפרוטוקול).

תמצית סיכומי הצדדים

15. **התובעת** בסיכומיה מפנה את תשומת לב בית המשפט לכך שההצתה בוצעה לאחר תכנון משותף של השניים, ולאחר שהנאשם סיים לפזר את הדלק ומסר לשותפו הודעת סיום. כן ציינה התובעת כי הנאשם אישר כי לא איום בעבר על ידי מורדי, וכי בסיום ההצתה מורדי התקשר לנאשם כשהוא בוכה מתוך דאגה לשלומה. התובעת הפנתה לשחזור האירוע וביקשה ללמוד ממנו כי לפי מה שנראה בו, ההצתה בוצעה כאשר הנאשם היה ממש לפני הפניה ליציאה. כן ביקשה לזכור כי מטבע הדברים וכאשר מדובר בביצוע עבירה פלילית חמורה, הרי שהדברים יכולים להתבצע בחיפזון ומתוך לחץ ויש לקחת דברים אלה בחשבון.

16. לטענת התובעת, הנאשם משער כי מורדי התכוון לפגוע בו, בהתבסס על העובדה שהצית את העסק בטרם הנאשם הספיק לצאת החוצה. לטעמה, השערה זו אינה מבוססת ומה גם שאין כל אינדיקציות נוספות שיכולות לתמוך בה. לטענתה, מכלל הראיות קיימת האפשרות שהשותף לא התכוון לפגוע בנאשם, אלא סבר לתומו שהנאשם סיים את תפקידו בכוח, ויספיק לצאת מהמקום בטרם ההתלקחות, וכל שארע הוא בעצם "פקשוש" כלשהו, כפי שנמסר מפי הנאשם בעצמו.

17. **הסניגור** בסיכומיו עמד על התהליך שהנאשם עבר מרגע האירוע ועד לרגע בו החל לגבש את המסקנה שמורדי ניסה לרצוח אותו. הסניגור מסביר כי מורדי החליט להבעיר את המקום, בניגוד להגיון וכאשר הנאשם עדיין בתוך העסק ובניגוד למה שסוכם ביניהם. כן טען הסניגור כי מורדי, שניחן ביכולת שכנוע, ואשר צבר ניסיון בתחום, על פי גרסת הנאשם, יזם את האירוע והנאשם הסתמך על כל דבר שאמר.

דין ומסקנה

18. למעשה, בסופו של יום, אין מחלוקת על העובדות ועל הנסיבות, למעט השאלה האחת, והיא אם העובדה שמורדי הצית את האש לפני שהנאשם יצא לגמרי מהחנות, מלמדת, מעבר למאזן ההסתברות, כי התכוון לפגוע בנאשם. הנאשם העיד בבית המשפט על ההתנהלות המשותפת שלו ושל מורדי במהלך ההצתה. כן הצביע על ראיות נסיבתיות אשר לשיטתו, ולשיטת סנגורו, יש בהן כדי להוביל למסקנה שמורדי ניסה לפגוע בו. הנאשם טוען כי כלל הראיות הנסיבתיות, כפי שהוכחו מובילות לפרשנות זו, מעבר למאזן ההסתברויות.

19. אין בידי לקבל את השערת הנאשם.
20. כאמור, שני הצדדים הסכימו לראות בשחזור ת/13 כתיאור אותנטי של סדר האירועים כפי שהתרחשו. על פי שחזורו של הנאשם בת/13, בשלב האחרון של הכנת הקרקע להצתה, עמד מורדי מחוץ לפתח העסק, ואחז בבקבוק התבערה. הנאשם מספר בשחזור כי סיים לשפוך את הדלק, ואמר למורדי את המילים "אני יוצא" (מונה 19:06), הסתובב, פנה לעבר המסדרון, חלף על פני המקרר, והחל ללכת במסדרון הצר, ואז הרגיש את הפיצוץ (מונה 19:35). הנאשם גם הדגיש מספר פעמים כי מורדי "כל הזמן רואה אותי" (לדוגמא, מונה 18:35).
21. הנאשם מציין כל הזמן, כדבר הברור מאליו, כי על מורדי היה לחכות עוד רגעים ספורים, על מנת שהנאשם יספיק לצאת. אולם, בשחזור עצמו הנאשם הבהיר כי דברים אלה לא נאמרו במילים מפורשות. הנאשם הניח כי הדבר ברור מאליו, שהרי מורדי מכיר היטב את החנות, ויודע שיש לו עוד כ- 7 מטר הליכה על מנת להגיע לדלת (מונה 21:40 והלאה). יוער כי במהלך השחזור, הנאשם מניח שמורדי מאחוריו ורואה אותו. אולם, כאשר הנאשם היה בתוך החנות הצביע כל הזמן על מקומו של מורדי כמי שנמצא לא מול המסדרון, אלא בצד הימני של הפתח (למי שמסתכל מצד פנים). כך, שבין בשילוב המקרר ובין בלעדיו, ייתכן בהחלט שלא ראה את הנאשם ברגע זריקת הבקבוק.
22. לטעמי, אף ללא הבחנה אחרונה זו, ובוודאי בנסיבות אלה, אין מספיק אינדיקציות להגיע למסקנה שאותה מבקש הנאשם להסיק. החלטה לבצע רצח אינה דבר של מה בכך. אכן, קיימת אפשרות שמורדי, עקב חובותיו לנאשם, רצה להיפטר ממנו. אולם, יש לזכור כי כל מטרת ההצתה הייתה להביא כסף לנאשם, בין השאר על מנת לכסות על החובות שיצר מורדי. אם מורדי רצה לרצוח את הנאשם, יכול היה לעשות כן באופן ישיר, לוודא היטב את הצלחתו. זאת, במקום לעשות זאת במסגרת אירוע בעסק המשותף, אשר עלול להפיל עליו חשד.
23. אולם, הנימוק העיקרי השולל את תיאוריית הניסיון לרצח, היא שיש לדברים הסבר יותר פשוט, שמדובר בטעות. טעות, שיכולה הייתה לקרות במספר דרכים. הרי הנאשם אמר למורדי שהוא יוצא, הסתובב, חלף על פני המקרר, ונכנס למסדרון, שם מורדי, אשר היה מחוץ לחנות בצד ימין, כבר לא ראה אותו. אפילו יכול היה מורדי לראות אותו, **ייתכן בהחלט** שמורדי נלחץ, התבלבל וזרק את הבקבוק מיד כאשר הנאשם הסתובב ופנה ומורדי חדל להסתכל על הנאשם, והתרכז במעשיו. כך, מורדי מרוב לחץ, לא חשב על המטרים הנוספים שעל הנאשם לעבור, ודי היה לו בהיעלמו מהעין, או מתשומת הלב, כדי לסבור כי הנאשם יצא.
24. עוד יש לזכור כי בשעת לחץ ומצוקה, והרי מדובר באירוע מלחץ בהחלט, אין אדם אומד הזמן כרגיל, כך **ייתכן גם** שמורדי "הרגיש" שעברו כבר כ- 10 שניות, למרות שעברו רק כשלוש או ארבע, ומסיבה זו זרק את הבקבוק. **עוד ייתכן**, שמורדי לא העריך כי האש תתפשט במהירות שכזו, ואף ייווצר פיצוץ, אלא סבר כי האש תתחיל לבעור בפתח, ועד שתתפשט יספיק הנאשם לצאת. **הסבר אפשרי נוסף הוא כי מדובר בטעות של הנאשם עצמו**, אשר מבלי משים התמהמה במסדרון, ולו לשניות אחדות, בין מתוך לחץ ובין מסיבה אחרת כלשהי, וכך הפיצוץ ארע במפתיע, מבחינתו. כן ייתכנו הסברים אפשריים נוספים לטעות.
25. בהעדר אינדיקציות נוספות, מעבר לעובדה שמורדי הצית את העסק מספר שניות קודם לרגע שציפה הנאשם, לא ניתן לבסס על גרסת הנאשם מסקנה בדבר ניסיון לרצח. בהקשר זה יצוין כי גם טענת הנאשם, לפיה למורדי יכולת שכנוע ולשון חלקלקה, באמצעותם הצליח להשפיע על הנאשם, אין בה כדי להשפיע על הערכת הסיכוי לכך שיחליט לבצע רצח.

26. מעבר לכל האמור, הנאשם בעצמו העיד על מערכת יחסים עסקית רגילה בין השניים, ושלל קיומם של איומים מצד השותף בטרם האירוע. כן העיד הנאשם כי מורדי התקשר אליו מיד בסיום ההצתה, כשהוא בוכה ודואג לשלומם של הנאשם. אכן, ייתכן כי שיחה זו היא חלק מתוכנית מתחכמת, אך מסתבר יותר כי כוונת שיחת היית הטלפון הייתה, פשוטה כמשמעה, דאגה לנאשם. אינדיקציות אלה, מחלישות עוד יותר את טענת הנאשם.

27. אכן, התיאוריה של הנאשם לגבי כוונות רצח של מורדי היא אפשרית. אין לומר שאין אפשרות כלשהי שמורדי החליט לחסל אותו, ורצה שהדבר יראה כ"תאונת עבודה" בעת ביצוע מרמת הביטוח על ידי הנאשם לבדו. אולם, תיאוריה זו אינה התיאוריה היחידה, אינה התיאוריה המסתברת ביותר, ואין היא אלא הסבר אחד מני רבים, הסבר לא מאוד משכנע, לתקלה שקרתה בתוכנית העבריינית של הנאשם ושותפיו.

28. **סיכומי של דבר, יש לקבוע כי לא עלה בידי הנאשם להוכיח מעבר למאזן ההסתברות, קיומה של נסיבה מקילה בדבר כוונת השותף לפגוע בו במהלך ביצוע העבירה.**

ניתנה היום, ח' תמוז תשע"ה, 25 יוני 2015, בנוכחות הנאשם, ב"כ עו"ד גסר והתובעת עו"ד קדוש.